

Dolor, suïcidi i voluntat de viure

JORDI CASTELLET I SALA

649 284 074

Teòleg, escriptor, professor i conferenciant

En el fons de la vida es troba l'instint, l'impuls, la voluntat de no res més sinó la de trobar satisfacció. Aquest és el punt de partida per Arthur Schopenhauer (+1860) en les seves meditacions filosòfiques, ran d'una reedició del propi passat 2023, per a respondre a la qüestió sobre el sentit de l'existència humana, sota la influència d'un pujant budisme, que començava a instaurar-se a occident ja durant el segle XIX. Aquest autor llegeix el corrent espiritual vingut de l'orient de forma filosòfica i mira de presentar-lo a la gent del seu temps.

La proposta budista s'aboca al no res. Què soc jo? No res! Tan sols un instant matèrica en la història de l'univers. La vida es revela com a sofriment, que tan sols puc mirar d'estalviar a mi mateix i als demés desintegrant-me, extingint-me en mi mateix, assolint la il·luminació del nirvana. Tan sols aleshores seré capaç de contribuir a l'apaivagament del sofriment, del qual en som sovint testimonis, a vegades participants i d'altres víctimes. Cal extingir el desig del cor humà i fondre's en el no res de la infinitud. No soc res, per tant no haig de pretendre res i, per compassió, haig de mirar d'estalviar a tothom l'angoixa i la sofrença provocada per la meua pròpia voluntat de viure, pel meu voler ser més, tenir més, anar a més, viure més, semblar més. El tot s'ha d'entendre com un miratge, que ara hi és i demà se'n va.

No obstant, per tot arreu apareix un empeny constant d'una vitalitat originària, fosca, cega, informe, contradictòria, un constant néixer i desaparèixer, un viure, sofrir, morir i néixer de nou per tornar a començar, en un cercle infinit de mort i de renaixença, remarcant aquest cicle de voluntat, vida, sofriment, angoixa, insatisfacció, avorriment, ansietat i mort. La voluntat de viure, de la manera que cadascú l'experimenta en el propi cos, esdevé la clau de l'essència de totes les aparences del món.

El que aglutina internament l'àmbit de totes aquestes representacions no és l'esperit com

absolut, ni tan sols Déu, sinó l'essència íntima de totes les aparences, que s'identifica amb la voluntat inconscient de viure com a pur impuls cec, irresistible de tot el que és i existeix. Serà aquest impuls bàsic, fonamental i vital que roman en el fons de l'ésser, de cada ésser existent i, sobretot, en el fons de l'actitud i comportament de l'ésser humà.

Rere d'aquest món absurd i sofrent no cal buscar-hi cap déu, dirà Schopenhauer, perquè tan sols hi ha la voluntat de viure, que comporta tota mena de desajustos i de sofrences, tal i com tothom pot experimentar. Naixem, creixem, aprenem amb gran esforç múltiples lliçons, mirem de tirar endavant la vida, la família, el negoci, els diners i les inversions perquè al final tot s'acabi en l'ara i aquí. Resulta inútil voler donar sentit a quelcom que no en té. La vida humana es pot identificar a un negoci abocat a la més gran de les ruïnes, perquè a fi de compte tothom ho deixa tot en aquest món que passa. Res no val res, sinó tan sols poder donar sentit a una vida, que no és sinó aparença.

Oi més, dirà el filòsof de Frankfurt, la vida comuna en societat és un infern en el qual la gent són alhora els torturats i els torturadors, perquè tothom vol jugar a aquest joc, malgrat que tot s'encamina cap al caos més definitiu. No és pot ser més pessimista.

No obstant, Schopenhauer denigra la reacció suïcida i autodestructiva, perquè a fi de comptes, són respostes nul·les a la qüestió del sofriment: no l'extreuen ni l'anul·len del món, sinó que el perpetuen i encara l'incrementen. Negar la pròpia vida, sigui a la curta o a la llarga, no serveix de res, sinó per afegir encara més sofrença al món que un deixa enrere.

La qüestió doncs, raurà en afirmar si aquest món és alguna cosa que valgui la pena. Davant del pessimisme total d'autors com aquest, cal posicionar-se en favor del sentit, del bé, de la llum i de la pau. Primer són les idees i conviccions personals, després arriba la realitat. Si un creu que el món té sentit, que val la pena, viurà, treballarà i s'esforçarà en la direcció que marquen aquestes conviccions per construir quelcom que valgui la pena, deixar el món una mica millor de com s'ha trobat, col·laborar per extreure el mal i el sofriment del món. Per contra, si un creu que el món s'enfonsa, que s'encamina al caos i que res no val la pena, perquè el món, ni la vida de les persones, ni l'amor no és res, aleshores s'encaminarà per sendes de tristesa, de depressió i de negació de si mateix. No hi haurà més redempció ni alliberament del dolors sinó en la renúncia i l'ascetisme, començant fins per les relacions sexuals, perquè expressen la mateixa voluntat de viure.

El segle XXI s'aboca als principis de l'individualisme hedonista i l'egoisme solipsista. Tan sols es podrà salvar posant a la pràctica que fa més feliç donar que rebre (Ac 20,35).